

การเข้าสู่สมัยใหม่ของญี่ปุ่น

วรรณกรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่นเริ่มในสมัย 'เมจิ' ในปีค.ศ.1868 หรือสมัย "การปฏิรูปเมจิ" ซึ่งเป็นสมัยที่ญี่ปุ่นได้เปิดประเทศหลังจากปิดประเทศมากกว่า 260 ปี (1603-1868) มีเพียงการติดต่อค้าขายกับจีนและฮอลันดาเพราะรัฐบาลทหารกลัวการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ของตะวันตก

ช่วงก่อนเปิดประเทศ เหล่าซามูไรหัวก้าวหน้าที่ได้รับวิทยาการแบบตะวันตก เรียกร้องให้รัฐบาลทหารเปิดประเทศ แต่ซามูไรหัวเก่าไม่ต้องการเปิด ความขัดแย้งจึงเริ่มต้นขึ้นมีการชนฆ่าฝ่ายตรงข้าม ช่วงท้ายของความขัดแย้ง อเมริกาก็เข้ามาบีบบทบาทโดยส่งพลเรือจัตวา แมทธิว ซี. เพอร์รี (Matthew C. Perry) พร้อมเรือรบมาขู่ญี่ปุ่นให้เปิดประเทศ ซามูไรรุ่นใหม่จาก 4 แคว้น ได้แก่ ซะทซึมะ ชิซุ อิเซ็น และโทะซะ ได้ร่วมกันยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลเปิดประเทศ ในที่สุดกลุ่มซามูไรหัวก้าวหน้าและกลุ่มซามูไรที่เรียกว่า "โรนิน" สามารถโค่นล้มรัฐบาลทหารที่ปกครองในระบบโชกุนได้สำเร็จ และได้ถวายอำนาจคืนให้องค์จักรพรรดิ เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ญี่ปุ่นจึงเปิดประเทศและถือเป็น "ยุคสมัยใหม่"

หลังจากเปิดประเทศ รัฐบาลมีนโยบายให้ประชาชนศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างแพร่หลาย โดยเปิดรับศาสตร์จากตะวันตก รวมถึงวัฒนธรรม โดยคำขวัญตอนนั้นคือ "สร้างชาติที่มั่นคงและกองทัพที่แข็งแกร่ง" (富国強兵) การเปิดรับสิ่งใหม่ทำให้หลายอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยมีมาก่อน เช่น รถไฟ โทรเลข หนังสือพิมพ์ โรงเรียน การนับวันแบบสมัยใหม่ แต่งกายด้วยชุดแบบตะวันตก รวมถึงมีพระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ออกมาในปี ค.ศ.1873 และมีการตั้งมหาวิทยาลัยโตเกียวในปี ค.ศ.1877 สนับสนุนให้หนุ่มสาวไปเรียนต่างประเทศเพื่อนำความรู้มาพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ยกเลิกนโยบายต่อต้านศาสนาคริสต์ และให้ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา สมัยปฏิรูปเมจิดำเนินมาเป็นเวลา 44 ปี(ค.ศ.1868-ค.ศ.

1912) มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงญี่ปุ่นให้เป็นสมัยใหม่ในทุกด้าน นับเป็นก้าวสำคัญที่มั่นคงของประเทศ

วรรณกรรมสมัยใหม่

คำว่า “วรรณกรรมสมัยใหม่” หมายถึงวรรณกรรมที่มีมาตั้งแต่ปีเมจิที่ 1 จนถึงปีสุดท้ายของสมัยเมจิ (1868-1923) มีระยะเวลา 55 ปี ในเรื่องของการพัฒนาประเทศในยุคสมัยใหม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่ด้านวรรณกรรมกลับไม่มีการพัฒนามากถ้าเทียบกับเรื่องอื่นๆ และวรรณกรรมส่วนใหญ่ยังได้รับอิทธิพลตะวันตก เช่น บทละครของคะวะตะเกะ โมะะกุอะมิ

วรรณกรรมสมัยเมจิพัฒนาต่อจากวรรณคดีสมัยโตะกุะวะวะ หรือสมัยเอโดะ ธีมหลักคือ “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” (ซึ่งรวมถึงวรรณกรรมแปลจากภาษาจีนและฮอลันดา) และมีการรณรงค์เกี่ยวกับวรรณกรรม คือ ปรับปรุงรูปแบบภาษาพูดและเขียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันที่เป็นอีกหนึ่งจุดเปลี่ยนสำคัญ และถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับวงการ “วรรณกรรมสมัยใหม่”

การรณรงค์ปรับปรุงวรรณคดีสมัยใหม่

ทสึโบะอูชิ โซโย นักเขียน นักวิจารณ์วรรณคดี และผู้แปลงานของเชคสเปียร์ เป็นผู้ริเริ่มรณรงค์ให้ปรับปรุงวิธีการประพันธ์ เขาได้เขียนหนังสือ “สาระสำคัญของนวนิยาย” ซึ่งเป็นทฤษฎีและบทวิจารณ์วรรณกรรมสมัยใหม่ ถือเป็นคนสำคัญที่ทำให้เกิดวรรณกรรมแนว “สัญนิยม” ในหนังสือกล่าวถึงแนวคิดที่ถือเป็นแก่นของวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ดังนี้

1. วรรณคดีไม่ใช่เครื่องมือเพื่อประโยชน์นิยม หรือสั่งสอนศีลธรรม แต่ควรมีจุดประสงค์ชัดเจนในตัวของมันเอง
2. วิธีการสร้างสรรค์อิงตามแนวคิดสัญนิยม คือการถ่ายทอดภาพที่แท้จริงของโลกและมนุษย์

แต่อย่างไรก็ตาม งานเขียนของทสึโบะอุชิ โซโยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนนักศึกษาในสมัยนั้น โดยเขียนตามทฤษฎีของตัวเองได้ถูกวิจารณ์อย่างรุนแรง และถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่านวนิยายเรื่องนี้ยังติดอยู่กับรูปแบบนวนิยายสมัยเอโดะ

ต่อมาลูกศิษย์ของเขา คือ ฟุตะบะเท ชิเมะอิ ได้นำแนวคิดและทฤษฎีนวนิยายสมัยใหม่ไปเขียนเรื่อง “Ukigumo 浮雲” (The Drifting Cloud) ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก นวนิยายเรื่องนี้จึงถือเป็นวรรณกรรมสมัยใหม่เล่มแรกของประเทศญี่ปุ่นอย่างแท้จริง

ยุคของวรรณกรรมญี่ปุ่น

1. วรรณกรรมยุคแสงสว่างทางปัญญา (1868-1885)

นักเขียนคนสำคัญคือ Fukuzawa Yukichi, Nakamura Masanao

2. วรรณกรรมแนวสังคมนิยม (1885-1895)

นักเขียนคนสำคัญ คือ Futabatei Shimei

3. วรรณกรรมนีโอคลาสสิก (1885-1903)

นักเขียนคนสำคัญ คือ Ozaki Koyo, Koda Rohan

4. วรรณกรรมแนวจินตนิยม (1889-1905)

นักเขียนคนสำคัญ คือ Mori Ogai, Higuchi Ichiyo

5. วรรณกรรมแนวธรรมชาตินิยม (1906-1912)

นักเขียนคนสำคัญ คือ ชิมาซะกิ โทซอน Shimazaki Toson

6. วรรณกรรมกระแสต่อต้านธรรมชาตินิยม

- 6.1 กลุ่มวรรณกรรมกระแสต่อต้านธรรมชาตินิยมกลุ่มโยชูสะ

นักเขียนคนสำคัญ คือ Natsume Soseki

- 6.2 วรรณกรรมต่อต้านธรรมชาตินิยมแนวสุนทรียนิยม

นักเขียนคนสำคัญ คือ Tanizaki Junichiro

- 6.3 วรรณกรรมแนวต่อต้านธรรมชาตินิยมกลุ่มชิระกะปะ

นักเขียนคนสำคัญ คือ Shiga Naoya

7. วรรณกรรมสมัยใหม่กลุ่มชินชิโซ

นักเขียนคนสำคัญ คือ Ryunosuke Akutagawa

หลังจากนั้นก็มียุคเปลี่ยนทางวรรณกรรมและเกิดแนวใหม่อีก ทั้งการเกิดวรรณกรรมชนชั้นกรรมาชีพ วรรณกรรมแนวชินกันกะกุ หรือแนวนีโอเซนซวลลิซึม (Neo-Sensualism) หรือนีโอเพอร์เซ็ปชันนิซึม (Neo-Perceptionism) ที่มีนักเขียนคนสำคัญได้แก่ Kawabata Yasunaru และยังมีวรรณกรรมแนวศิลปะ ผลงานในยุคสมัยใหม่เป็นเสมือนภาพที่สะท้อนสังคม ชีวิต และผู้คนได้อย่างครบถ้วน

(อ้างอิง: <https://www.thepaperless.co/single-post/2017/03/11/%>)

ประวัตินักเขียนที่มีชื่อเสียง

1. Oe Kenzaburo - 大江健三郎

เจ้าของรางวัลโนเบลปี 1994 โลกในจินตนาการของโอเอะมัทสึวอนเวียนอยู่กับโลกอันไม่พึงปรารถนาของด้านมืดมนุษย์ เขานำเสนอภาพอันเกิดจากปัญหา นิวเคลียร์ จริยธรรมที่ผิดไปจากคนอื่น ๆ ในสังคม และการดิ้นรนเพื่อมีชีวิตรอดผลงานของเขาได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลกมากกว่า 40 ภาษา

งานเขียนที่มีชื่อเสียง เช่น “Lavish are the Dead” เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักศึกษาสองคนที่ทำงานพาร์ทไทม์ในห้องเก็บศพของโรงพยาบาลในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งตัวละครจะพูดคุยกับศพไปเรื่อยๆ เหมือนเป็นคนที่ยังมีชีวิต อีกทั้งบทบรรยายของ

โอเอะยังทำให้เราสัมผัสได้กระทั่งความเย็นยะเยียบในห้องเก็บศพ และกลิ่นฉุนของ
ฟอร์มาลิน

2. Kawabata Yasunari - 川端康成

เขาเริ่มต้นชีวิตการเขียนจากการส่งเรื่องสั้นไปลงนิตยสาร หลังจากมีงานเขียน
ลงนิตยสารจำนวนหนึ่ง นวนิยาย “เมืองหิมะ” (Snow Country) ที่ตีพิมพ์ในปี 1934
เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงมากขึ้นหนึ่ง งานชิ้นนี้ทำให้คาวาบาตะเป็นที่จดจำในฐานะ
นักเขียนคลาสสิกขณะนั้น และนักวิจารณ์หลายคนต่างกล่าวว่า “บางทีนี่อาจจะเป็น
งานที่ดีที่สุดของคาวาบาตะ”

งานชิ้นที่สองที่บ่งบอกความเป็นยุคหลังสงครามของเขาคือเรื่อง “เสียงแห่ง
ขุนเขา” (The Sound of the Mountain) ที่เล่าเรื่องราวของครอบครัวหนึ่งในคามาคูระ
ซึ่งตัวเอกเป็นชายวัยกลางคนที่ซัดซาต่อความสัมพันธ์กับภรรยาและหลงรักลูกสะใภ้
ของตัวเอง

เป็นนักเขียนชาวญี่ปุ่นคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี 1968
งานเขียนของเขาคือการบรรยายความสวยงาม ชีวิตและความตาย และความเงียบ
ระหว่างบทสนทนา

3. Akutagawa Ryunosuke –芥川龍之介

Akutagawa Ryunosuke ราชาเรื่องสั้น เป็นบรมครูในแนวทางการเขียนเรื่อง
สั้นสมัยใหม่ของญี่ปุ่น และเป็นชื่อรางวัลทางงานวรรณกรรมอันทรงเกียรติที่การันตีชั้น
เชิงของนักเขียนทุกคนที่ได้รับรางวัลนี้ ผลงานของเขาส่วนมากเป็นเรื่องสั้น และด้วย

กลวิธีการผสมผสานความเป็นญี่ปุ่นและความเป็นตะวันตกนี้เอง ถึงกับทำให้ “นัตสึเมะ โซเซกิ” ยอดนักเขียนรุ่นพี่ในยุคนั้นออกปากชมเชยเรื่องสั้นของเขาอย่างที่ไม่เคยออกปากกับผู้ใดมาก่อน

Akutagawa Ryunosuke เกิดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 1892 ในช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นกำลังปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ในสมัยเมจิ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ วิทยาการจากตะวันตกไหลเข้าสู่ญี่ปุ่นครั้งใหญ่ มีนักเรียนญี่ปุ่นถูกส่งไปศึกษาวิทยาการต่างๆในต่างประเทศมากมาย แม้เขาจะไม่ได้ไปเรียนในต่างประเทศ แต่เขาก็ศึกษาศาสตร์ตะวันตก เช่นเดียวกับที่นักศึกษาหรือคนหัวก้าวหน้าในยุคนั้นทั่วโลกไล่ตามความเจริญของตะวันตก เขาเลือกศึกษาวิชาวรรณคดีอังกฤษ อ่านงานของนักเขียนระดับโลกในยุคนั้นอย่างดอสโตเยฟสกี ตอลสตอย กิย์ เดอ โมปัสซังต์ และเคยเป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนวิศวกรรมนาวิกก่อนจะลาออกมาทำงานเขียนเต็มตัว เขาเป็นชาวญี่ปุ่นที่ยังไม่ทิ้งความเป็นญี่ปุ่นของตน จากเรื่องเล่ามากมายที่ผสมผสานตำนานพื้นบ้านโบราณทั้งของญี่ปุ่นเอง ทั้งของจีน และบางครั้งก็มีของเกาหลีด้วย ลักษณะเรื่องเล่าของเขาจะไม่เล่าเรื่องแบบสัจนิยม (Realism) แต่จะทิ้งบางอย่างไว้ให้ผู้อ่านได้ต่อเติมเอาเอง หรือมีวิธีเล่าที่ชวนให้รู้สึกกังขาในความจริงด้วยการเฝ้าความระทึก ความดิบในสัญชาตญาณ และหลายเรื่องก็จบลงด้วยการไม่เฉลยคำตอบชัดเจน

ความสามารถในการผูกเรื่องก็แสดงออกถึงอัจฉริยภาพของเขาอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง “ป่าละเมาะ” คือหนึ่งในเรื่องที่โดดเด่นมากด้านกลวิธีการหา “ความจริงในความลวง” อันเป็นลักษณะสำคัญในงานของเขา

ในช่วงท้ายของชีวิต สไตลการ์เขียนเรื่องเล่าของเขาเปลี่ยนไปจากเรื่องในมุมมองบุคคลที่สามหรือกึ่งนิทานพื้นบ้าน ไปเป็นเรื่องที่เล่าด้วย “ข้าพเจ้า” ในลักษณะ I-novel

มารดาของเขาป่วยทางจิต เขาจึงหวาดกลัวมาตลอดว่าอาการของมารดาจะถ่ายทอดทางสายเลือด ประกอบกับเขาเริ่มมีอาการนอนไม่หลับ ช่วงบั้นปลายของชายผู้นี้จึงจมดิ่งอยู่กับเรื่องเล่าในจิตใจที่แหงนวัน ซึ่งแม้จะกลายเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ในงานยุคหลังของเขา แต่ก็นำมาซึ่งผลเสียของเขาเอง

ทุกคนที่รายล้อมตัวเขาประสบปัญหาวิกฤตในชีวิต แม่เป็นบ้า พี่เขยฆ่าตัวตาย หลังครอบครัวล้มละลาย ความกังวลเหล่านี้กัดกร่อนเขามากขึ้นในทุกคืนวันจนลงเอยด้วยการนอนไม่หลับและต้องเข้ายานอนหลับช่วย กระทั่งขังตัวเองทำงานอยู่คนเดียวในห้องมืดๆ ตอนกลางวัน ช่วงท้ายของชีวิตแสดงถึงความเปราะบางทางจิตใจของเขาอย่างเห็นได้ชัด เขาหวาดกลัวต่ออนาคตของตน หดหู่กับทุกสิ่งทีรายล้อม และครุ่นคิดถึงแผนการฆ่าตัวตาย

Akutagawa Ryunosuke เสียชีวิตด้วยอายุเพียง 35 ปี เขาได้ทิ้งผลงานไว้มากมายกว่า 150 เรื่อง และจนถึงทุกวันนี้ก็ยังคงเป็น “บิดาแห่งเรื่องสั้นญี่ปุ่น” ที่ไม่มีใครเสมอเหมือน